

การมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

นิศากร สนามเขต

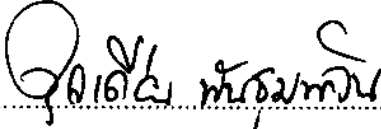
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

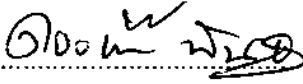
2550

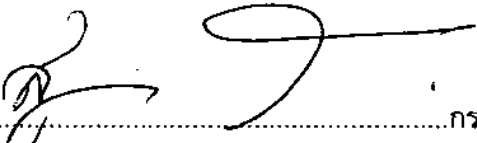
การมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการคบ
เพื่อนอย่างเหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

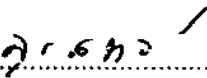
นิศากร สนามเขต
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

รองศาสตราจารย์..........ประธานกรรมการ
(ดร.ดุจเดือน พันธมนาวิน)

ศาสตราจารย์..........กรรมการ
(ดร.ดวงเดือน พันธมนาวิน)

รองศาสตราจารย์..........กรรมการ
(ดร.สุพรรณิ ไชยอำพร)

รองศาสตราจารย์..........รักษาราชการแทนคณบดี
(ดร.สุสิทธิ์ Wachirachorn)
วันที่ ๒๒ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2550

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการคบเพื่อน
อย่างเหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ชื่อผู้เขียน นางสาวนิศากร สนามเขต

ชื่อปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปีการศึกษา 2550

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงปัจจัยทางด้านภูมิคุ้มกันภายในที่เป็นจิต
ลักษณะเดิม และภูมิคุ้มกันภายนอกที่เป็นสถานการณ์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการคบ
เพื่อนอย่างเหมาะสมของนักเรียน ซึ่งกรอบในการวิจัยมีพื้นฐานมาจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์
นิยม (Interactionism Model)

ตัวแปรในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 1) กลุ่มตัวแปรด้านพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่าง
เหมาะสม จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมการปฏิเสธอิทธิพลเพื่อนด้านที่ไม่ดี และ
พฤติกรรมการป้องกันเพื่อนจากสิ่งที่ไม่ดี 2) กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์
จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ทศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม และการมี
ภูมิคุ้มกันภายในในตน 3) กลุ่มตัวแปรด้านลักษณะสถานการณ์ จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ การอบรม
เลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมจากครู การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับ
การคบเพื่อนจากผู้ปกครอง และการเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนที่ดีจากสื่อ 4) กลุ่มตัวแปร
ทางด้านจิตลักษณะเดิม จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ความเชื่ออำนาจในตน ลักษณะมุ่งอนาคต
ควบคุมตน สุขภาพจิตดี และการนับถือศาสนา และ 5) ลักษณะชีวสังคมภูมิหลัง โดยตัวแปร
เหล่านี้ส่วนใหญ่ถูกวัดโดยแบบวัดมาตรฐานประเมินรวมค่า (Summated Rating Scale) แบบวัดที่
สร้างขึ้นและปรับปรุงโดยผู้วิจัยในงานวิจัยนี้ มี 7 แบบวัด ซึ่งได้ถูกสร้างและหาคุณภาพแบบวัด
ส่วนค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดแต่ละแบบอยู่ระหว่าง .60 ถึง .90 สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ
และการวิเคราะห์จำแนกประเภท

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนชายและหญิง ที่กำลังศึกษาในระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนสายอาชีพ ในจังหวัดแพร่
จำนวน 4 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบ่งชั้นกำหนดโควตา (Stratified Quota
Random Sampling) รวมนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 639 คน

ผลการวิจัยที่สำคัญ มีดังนี้ 1) นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก มีการเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนดีจากสื่อมาก และมีภูมิคุ้มกันภายในตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรม การป้องกันเพื่อนจากสิ่งที่ไม่ดีมากกว่า ประเภทตรงข้าม ผลเช่นนี้พบในกลุ่มนักเรียนชาย และนักเรียนที่มีเพื่อนหญิงน้อย และ 2) ตัวทำนายของการมีภูมิคุ้มกันภายในตน คือ การเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนดีจากสื่อ การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการคบเพื่อนจากผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล การนับถือศาสนา และการสนับสนุนทางสังคมทางครู โดยทำนายได้ 34.1% ในกลุ่มรวม 3) ตัวทำนายของพฤติกรรมการปฏิเสธอิทธิพลเพื่อนด้านที่ไม่ดี คือ การมีภูมิคุ้มกันภายในตน การเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนดีจากสื่อ การนับถือศาสนา และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน โดยทำนายได้ 43.9% ในกลุ่มรวม 4) ตัวทำนายของพฤติกรรม การป้องกันเพื่อนจากสิ่งที่ไม่ดี คือ การเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนดีจากสื่อ ทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันภายในตน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการคบเพื่อนจากผู้ปกครอง และการสนับสนุนทางสังคมทางครู ทำนายได้ 38.7% ในกลุ่มรวม และ 5) กลุ่มเสี่ยงเร่งด่วนที่ควรพัฒนา คือ กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมทั้งสองด้านในปริมาณที่น้อย และมีภูมิคุ้มกันภายในตนน้อย ได้แก่ กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนในวิทยาลัย และ กลุ่มนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ

การพัฒนา นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยการส่งเสริมการเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนที่ดีจากสื่อ การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการคบเพื่อนจากผู้ปกครอง และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ควรทำวิจัยเชิงทดลองเพื่อประเมินผลการฝึกอบรมจิตลักษณะและปรับสถานการณ์ที่สำคัญเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมตามที่ โดยต้องพัฒนาจิตลักษณะที่สำคัญ คือ การมีภูมิคุ้มกันภายในตน ทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนทางสังคมจากครู สุขภาพจิตดี และการนับถือศาสนา

ABSTRACT

Title of Thesis	Internal and External Immunity as Correlates of Appropriate Peer-Group Behavior in Senior High School Students.
Author	Miss Nisakorn Sanamkate
Degree	Master of Arts (Social Development)
Year	2007

This correlational-comparative study aimed at examining psychological immunity in terms of psychological characteristics, and external immunity in terms of situational factors relating to appropriate peer-group behavior in senior high school students. Interactionism Model was used as the conceptual framework of this study.

There were 5 groups of variables in this study. Appropriate peer-group behavior is the first group, consisting of 2 behaviors: undesirable peer-refusal behavior and Peer protection behavior. Psychological states are the second groups, consisting of 2 variables, namely, favorable attitudes toward peer group behavior, and psychological immunity. The third group was situational factors, consisting of 4 variables, namely, loved and reasoned child rearing practice, social support from teacher, parental preaching about consideration of peer, and perceived outcome from undesirable peer-refusal in the mass media. The fourth group is psychological characteristics, consisting of 4 variables, namely, belief in internal locus of control of reinforcement, future orientation and self control, good mental health, and Buddhist belief and practices. The final group of variables is biosocial background of the civil servant. Most of questionnaires in this study are in form of summated ratings scale. New seven questionnaires were constructed by the researcher. All questionnaires are tried out. Items are selected by two statistical criteria. Reliability in terms of alpha coefficient ranged between .77 to .92. Statistical approaches employed in this study were: Three-way ANOVA, Multiple Regression Analysis, and Discriminant Analysis.

Samples of this study are 639 males and female students in grade 11th from 4 secondary schools in Phrae. Two of these schools were general education and the rest was vocational education. Stratified quota random sampling was used to obtain the sample.

The important findings were 1) students with high belief in internal locus of control of reinforcement, perceive more outcome from undesirable peer-refusal in the mass media, and having more psychological immunity, were the ones reporting more peer protection behavior than their counterparts. This result was found in male students and students with less female friends. 2) Important predictors of psychological immunity were perceived outcome from undesirable peer-refusal in the mass media, parental preaching about consideration of peer, loved and reasoned child rearing practice, Buddhist belief and practices, and social support from teacher which yielded predictive power of 34.1% in total sample. 3) Important predictors of undesirable peer-refusal behavior were psychological immunity, perceived outcome from undesirable peer-refusal in the mass media, Buddhist belief and practices, and future orientation and self control which yielded predictive power of 43.9% in total sample. 4) Important predictors of peer protection behavior were perceived outcome from undesirable peer-refusal in the mass media, favorable attitudes toward peer group behavior, psychological immunity, future orientation and self control, parental preaching about consideration of peer, and social support from teacher which yielded predictive power of 38.7% in total sample. and 5) the at-risk groups were male students, students in college, and students with low GPA.

In order to enhance these desirable behaviors and psychological immunity, the at-risk students should be encouraged to perceive outcome from undesirable peer-refusal in the mass media, more parental preaching, and future orientation and self control.

Experimental-evaluation study should be conducted to determine the effectiveness of psychological and situational training modules to improve appropriate peer-group behavior. The important psychological characteristics and situational factors that should be heightened or trained are psychological immunity, favorable attitudes toward peer group behavior, future orientation and self control, social support from teacher, good mental health, and Buddhist belief and practices.

กิตติกรรมประกาศ

มาตาปิตโร วันทามิ, อาจารย์เย วันทามิ. ขอนอบน้อมต่อบิดามารดาและครูบาอาจารย์ วิทยานิพนธ์เรื่อง การมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สำเร็จได้ด้วยดีนั้น อันเนื่องมาจากมีบุคคลแวดล้อมที่ดี บุคคลแรกที่จุดเทียนทางปัญญา และนับว่าเป็นพระพรหมที่สร้างโลกแห่งการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องโดยไม่หวังผลตอบแทน แต่ตรงกันข้ามกลับเป็นผู้ที่ยินดีให้ ตลอดถึงผู้มีพระคุณคือบิดามารดาของข้าพเจ้า รวมถึงพี่สาวที่แสนดีในชีวิต (พี่นุ้ย) ที่คอยให้กำลังใจและกำลังใจทรัพย์ช่วยเหลือทุกครั้ง ผู้มีพระคุณเหล่านี้ข้าพเจ้าขอสดุดีความดีงามตลอดไป

ในช่วงเวลาผ่านเข้ามาในระบบการเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโทของนิด้า (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์) ข้าพเจ้านับได้ว่าเป็นโชคที่ได้เจอสภาพแวดล้อมที่ดีอีกเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ของคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมทุกท่าน และที่สำคัญที่สุดหากไม่ได้รับความเมตตาจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ดุจเดือน พันธุมนาวิน ที่คอยให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือทุกด้านโดยไม่เหน็ดเหนื่อย ตลอดถึง ศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน และรองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ ไชยอำพร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดและชี้แนะแนวทางการทำงานวิจัยที่สมบูรณ์

สุดท้ายนี้ งานวิจัยชิ้นนี้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาเหล่านี้ คือ โรงเรียนนารีรัตน์จังหวัดแพร่ โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ และวิทยาลัยเทคนิคจังหวัดแพร่ และสิ่งสำคัญที่ข้าพเจ้าลืมไม่ได้ คือ ขอขอบคุณอีกหนึ่งกำลังใจที่สำคัญจากพี่ชายผู้คอยปลอบโยนใส่ใจดูแลยามที่ท้อแท้และอยู่เคียงข้างน้องสาวเสมอมา นั่นคือ พระมหาทรงยศ สุธยอด และพี่แดนชัย ทิพย์รักษ์ และอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวถึงในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยเหลืองานวิจัยชิ้นนี้ให้ลุล่วงไปได้สำเร็จ สำหรับข้าพเจ้าแล้วยอมรับว่างานวิจัยครั้งนี้เป็นงานที่ยากมาก เหนื่อยจนบางครั้งท้อแต่เมื่อครุ่นคิดอยู่ในใจ เสมือนความมืดที่มาหยอกล้อกับแสงสว่าง เมื่อใดแสงสว่างหมดเมื่อนั้นความมืดก็ครอบงำ แต่สุดท้ายความมืดย่อมแพ้แสงสว่าง คือ ความดีของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้จุดประกายพลังใจให้แก่ข้าพเจ้าเสมอมา ที่สำคัญขอขอบคุณพี่สุชิน และคุณพี่ภาวนา พี่เจ้าหน้าที่จากห้องสมุดทุกท่าน รวมถึงคุณหมอมหาญวิทย์ วสันต์ธนารัตน์ ทางแผนงานสุขภาวะองค์กรภาคเอกชน (สสส.) และเพื่อนร่วมงานที่น่ารักอย่างพี่จัน พี่อ้อ พี่จำ น้องหนิง และปิงะที่ให้ความช่วยเหลือและแนะนำสิ่งที่ดีผิดพลาดให้ถูกต้อง ท้ายนี้ความสำเร็จในชีวิตครั้งนี้ ขอมอบให้แก่พระคุณพ่อ พระคุณแม่ ที่ทำให้ลูกคนนี้ได้ก้าวมาถึงเส้นชัยได้อีกก้าวหนึ่งด้วยความมั่นคงและความอบอุ่นใจเสมอ

นิศากร สนามเขต

ตุลาคม 2550